מג: אלו טרפות פרק שלישי חולין

ההיא ספק דרוסה. פירש בקונטרס דבבהמה נמי איכא תקנתא דבשלמא גבי נקב איכא למימר דלמא במקום נקב שחט אבל גבי דרוסה כיון דמקומה מחדיש אפי' שחט בה יש היכר במשהו ולפי מה שפירשתי בפ"ב (לעיל דף כח.[1]) גבי בר חוזיא דקאמר נשחטיה לוושט דלמא במקום נקב שחיט דנספק דרוסה איירי לא יתכן לומר כן: **ישב** לו קוץ בוושט. פירש בקונטרס וקורט דס אין בו מבפנים ונראה דאין לחוש אפילו יש מבפנים אם אין מבחוץ כיון דלא חיישינן שמא הבריא: **קסבר עולא** אין חוששין **לספק דרוסה**. לקמן (דף נג.) פסקינן דחיישינן לספק דרוסה ואם כן יש לו קוץ בוושט חוששין נמי שמא הבריא ואם תאמר ואמאי נימא נשחטה אותרה דלמרינן בפ"ק (לעיל ט.) גבי בא זאב ונטל את בני מעיים והחזירן כשהן נקובים וכי תימא שאני הכא שעולה פסיקא מחיים הא אמר בפ' ד' אחין (יבמות דף ל: ופס) ואילו גבי גירושין ספק קרוב לה ספק קרוב לו לא קתני פירוש ומותרת לרת ערוה לשוק בלא חליצה ומפרש טעמא משום דאשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת ואל תאסרנה מספק אלמא השתא דמת בעלה מוקמינן לה בחזקת מה שהיתה [2] בחיי בעלה קודם שזרק גט לערוה והכא נמי כי נשחטה נעמידנה בחזקת מה שהיתה קודם שנולד בה ספק דרוסה והעמידנה בחזקת שאינה דרוסה וי"ל דשאני הכא דדרוסה שכיחא והא דאמרינן לקמן (דף נג.) גבי אדי שנכנס לבין הטורים ונמצא לפורן על גבו של אחד מהם כיון דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי אוקי מורא אחזקה רב לטעמיה דאמר אין חוששין לספק דרוסה אבל למ"ד חוששין לא מוקמינן ליה אחזקה הכא נמי דמי לתלות יותר בדרוסה אדי כמו בספק דרוסה בעלמא: **שאני** התם דאיתחזק **אימורא**. ונחתיכה אחת ספק של חלב ספק של שומן ואע"ג דלא איתחזק איסורא לא איתחזק נמי איתרא אבל הכא מעיקרא היתה בחזקת כשרה: **בשמואל** דאמר **לאו מקום שחיטה הוא**. ואפי' למאן דמכשיר בפ"ק (לעיל יט.) הגרים שלים ושחט שני שלים שאני גרגרת דלא מיטרפא במשהו עד דאיכא רוחא: **א"ר בשמואל הא אמר ברובו**. אע"ג דשמואל פוסל בפ"ק (לעיל כ.) הגרים שלים ושחט שני שלים גבי כל הכשר בשחיטה כגבדו בעורף כשר למליקה הכא בעי למימר דרבא לא פסיל מהאי טעמא אלא משום דאמרי דרב ואמרי דשמואל: **דיל שליים דטי תורא למריה**. ואע"ג דטעה בדבר משנה [3] הוא [4] אבל עבדינן כתרי חומרי דסתרי אהדדי בדיני האכילו לכלבים: ורבי

לספק דרוסה ההיא ספק דרוסה דאתאי לקמיה דרבה הוה קא בדיק ליה רבה לוושט מאבראי אמר ליה אביי והא מר הוא דאמר וושט אין לו בדיקה אלא מבפנים אפכיה רבה ובדקיה ואישתכח עליה תרי קורטי דמא וטרפה [5] ורבה נמי לחדודי לאביי הוא דבעי אמר עולא ישב לו קוץ בוושט אין חוששין שמא [6] הבריא (דרס חתיכות בסכין טמאה סימן) ולעולא מ"ש מספק דרוסה קסבר עולא [7] אין חוששין לספק דרוסה ומאי שנא משתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן התם איתחזק איסורא [8] ומאי שנא [9] מהשוחט בסכין ונמצא' פגומה התם איתייליד לה ריעותא בסכין ומאי שנא מספק טומאה ברשות היחיד דספקו טמא וליטעמיך נידמייה לספק טומאה ברשות הרבים דספקו טהור אלא התם הלכתא גמירי לה מסוטה יתיב ההוא מרבנן קמיה דרב כהנא ויתיב וקאמר [10] נמצאת אתמר אבל ישב חיישינן אמר להו רב כהנא לא תציתו ליה ישב איתמר אבל נמצאת לא איצטריך ליה לעולא דכולהו [11] חיוי ברייתא קוצי אכלן איתמר תורבץ הוושט רב אמר [12] במשהו ושמואל אמר ברובו רב אמר במשהו מקום שחיטה הוא ושמואל אמר ברובו לאו מקום שחיטה הוא הי ניהו תורבץ הוושט אמר מרי בר מר עוקבא אמר שמואל כל שחותכו ומרחיב זה הוא תורבץ הוושט חותכו ועומד במקומו זהו וושט עצמו אמר להו רב פפי מר לא אמר הכי ומנו רב ביבי בר אביי אלא [13] כל שחותכו ועומד במקומו זה תורבץ הוושט אלא איזהו וושט עצמו כל שחותכו וכויץ [14] [15] יונה אמר זירא מבלעתא וכמה אמר רב אויא פחות משערתא ועדיף מחיטתא ההוא תורא דהוה לבני רב עוקבא דאתחיל ביה שחיטה בתורבץ הוושט וגמר בוושט אמר רבא רמינא עליה חומרי דרב וחומרי דשמואל וטריפנא ליה חומרי דרב דאמר רב במשהו והאמר רב מקום שחיטה הוא כשמואל דאמר לאו מקום שחיטה הוא אי שמואל האמר ברובו כרב דאמר במשהו איגלגל מילתא מטאי לקמיה דר' אבא אמר להו תורא בין לרב בין לשמואל שרי זילו אמרו ליה לבריה דרב יוסף בר חמא דלשלים דמי תורא למריה אמר מר בריה דרבינא מותבינא תיובתא כלפי סנאיה דרבא [16] לעולם הלכתא כדברי ב"ה והרוצה לעשות כדברי בית שמאי עושה כדברי בית הלל עושה מקולי בית שמאי ומקולי ב"ה רשע מחומרי

לספק דרוסה. כגון הך דאיכא למיחש להו כדלקמן (נג.) איהו קשתיק ואינהו קא מקרקלן ומגרען לקמן (דף נג.) דרוסה שאמרו צריכה בדיקה ואינה אסורה עד שיחדיש [1] כגבד החלב וכסימנים עד שיחדימו הסימנים עצמן ולא שניקב אלא שהארם מחדיש הסימן ומתחלחל ויורד לחללו ובוושט נמי ניכר אחדמימות אלא מנפנים שהעור לבן: **ההיא ספק דרוסה וכו'**. אם עוף היה בודק הקנה תחלה כדאמרינן בפרק שני (לעיל כח.) ושחט הקנה והכשירו ואח"כ בדק הוושט ואם בהמה היא נמי אית בה תקנתא דבשלמא גבי נקב איכא למימר דילמא במקום נקב שחט אבל גבי דרוסה כיון דמקומו מחדיש אפילו שחט בו יש היכר במשהו [2]: **קורטי דמא**. שמילחל הארם ונכנס: **לחדודי לאביי**. כדי שישאל: **ישב לו קוץ**. כגון שאכל קוץ ונתחב לתוך הוושט ואינו נראה נקובתו מבחוץ ובקורט דס אין בה בפנים: **אין חוששין**. שמא נקב היה והכרית והוה קרוס שעלה ממתא מכה בוושט ואינו קרוס. ואמי שמעתי והכרית לשון ניקב כמו וכרת אותם בחרבותם (יחזקאל כג): **מאי שנא מספק דרוסה**. דמשום דעל אריה ביייהו אמרינן שמא דרס ומגרסינן ליה בדיקה והכא לא אפשר למיבדקה דנקב משהו בעור חיצון של וושט לא מינכר: **קסבר אין חוששין לספק דרוסה**. דפלוגתא דרב ושמואל היא בפרקין (דף נג.): **משמי חיכום**. שאם אכל [3] אחת מהן ואינו יודע איזו היא דמגיא אשם תלוי על הספק: **הכא לא איתחזק איסורא**. [4] שישיבת קוץ בלא נקיבה אין כלום: **בשוחט בסכין**. בדוקה בלא איתחזק איסורא קודם שחיטה: **איתיליד ריעותא**. ואי לא איתחזק בריאה הא איתיליד לבסוף. אתחזק שייך למימר במידי דמעיקרא איתיליד שייך למימר במידי דלבסוף: **ה"ג אלא הכא הילכתא גמירי לה מסוטה**. בין לענין טומאה וכין לענין טהרה ואין טעם בדבר ולא גמרינן מינה דהכי גמירי לה מסוטה במסכת סוטה (דף כח:) ובפ"ק דנדה (דף ג.) דמה סוטה סתירתה ברשות היחיד ואסורה מספק אף ספק טומאה ברה"י ספקו טמא: **נמצאת איתמר**. בלא תחיכה: **חיישינן**. שמא כ' העורות ניקבו והכרית האיזון: **ברייתא**. הרועות באפר וזיעריה: **תורבץ הוושט**. מקום דבוקו בלחי: **במשהו**. אם ניקב שם: **מקום השחיטה הוא**. ואם שחט שם כשרה הלכך דינו כוושט וכי גמירי הגרמה בקנה הוא דגמירי אבל בוושט לא שייכא הגרמה: **ומרחיב**. נפתח פי הנקב כמין פי אמתחת. והאי מרחיב לא אחתך קמי אלא תעוגל פי אלל הוושט: **חותכו ועומד במקומו**. שהוושט רך הוא וכשחותכין אותו אינו מרחיב [5] אבל לצד הראש מתקשה [6] דדיי"ם בלע"ז [7] וכוין. רטיי"ט ונכפל פי הנקב בצד אלו ונסתם עוגל פי אחלו: **מר לא אמר הכי**. רבי אינו אומר כן: **מבלעתא**. מקום בית הבליעה קרוי מורכן סמוך לראש הנקב מצד: **פחות משערתא**. מאורך שעורה: **דאתחיל ביה שחיטה**. והאי לאו מקום שחיטה הוא: **כשמואל**. והוי [8] נקב: **כין לרב וכין לשמואל מישרא שרי**. לרב מקום שחיטה הוא ושמואל דאמר נקב הוא דאמר [9] נקובתו כרובו: רבא בריה דרב בר יוסף [10] בר חיא הוא והוא רבא דבולי גמרא בר פלוגתיה דאביי: **דמי תורא למריה**. שבבר האכילו לכלבים דאילו הוה הדר ביה ומישתרי באכילה דקיי"ל (בסנהדרין דף ו.) טעה בדבר משנה מותר [11] והא דבר משנה מפורשת היא דלא עבדינן כתרי חומרי: **כלפי סנאיה דרבא**. לישנא מעליא משום דבעי לאותויי והכשיל בחושך הולך [קהלת ב]: מחומרי

[1] [כרכות נב: וש"נ]. [2] [פי' יגא לחוץ כדמתרגם חוץ כרא עניך ערך כר ד"]. [3] [לקמן נב.]. [4] [לעיל י.]. [5] [לקמן מז. ש"ס בפרש"י ושוב לקמן נח:]. [6] לפי פירש"י מתמע שם חסס אבל עיין בב"י סי' כ שהביא פוסקים שקלי על יוצר תמם ומ"ר רש"ל. [7] עיתוסין ו: ר"ש ד"ה ומוסקתא עדיות פ"ב ה"ג ומוסקתא יומות פוס"ל). [8] [עיין רש"ס]. [9] [ל"ל אחר ד"ה מר]. [10] [ל"ל אחמר]. [11] [ל"ל כר תמא ומיין לקמן מז. ובעיתוסין נד. ובנדרים נה. ומתמא כי רבא בני של רב יוסף כר תמא הוה ודע דרב יוסף סתם המכר בכל הש"ס הייני רב יוסף כר חיא עי' לעיל יח:]. [12] [ד"ה אתאי]. [13] [ל"ל דלא].

מסורת הש"ס

[1] [לקמן נב. ש"ס בפרש"י ושוב לקמן נח:]. [2] [לקמן מז. ש"ס בפרש"י ומ"ר רש"ל]. [3] עיתוסין ו: ר"ש ד"ה ומוסקתא עדיות פ"ב ה"ג ומוסקתא יומות פוס"ל). [4] [עיין רש"ס]. [5] [ל"ל אחר ד"ה מר]. [6] [ל"ל אחמר]. [7] [ל"ל כר תמא ומיין לקמן מז. ובעיתוסין נד. ובנדרים נה. ומתמא כי רבא בני של רב יוסף כר תמא הוה ודע דרב יוסף סתם המכר בכל הש"ס הייני רב יוסף כר חיא עי' לעיל יח:]. [8] [ד"ה אתאי]. [9] [ל"ל דלא].

שיטה מקובצת

[1] כל שחותכו וכוי"ן ר' יונה א"ר זירא מבלעתא: [2] ואינה אסורה עד שיאדים בשר כנגד החלל: [3] אבל גבי דרוסה כיון דמקומו מחדיש אפי' שחט בו יש היכר במשהו. והכי נמי הוה מצי למימר נפקא מינה לדרוסה דהא דרוסה וראיית נמי בדקינן לה בהאדמה כדלקמן אלא אשמועי' דתושיית לספק דרוסה. כך נמצא בס"י וכן כתב הרשב"א ז"ל כשם רש"י ד"ל: [4] משתי חתיכות שאם אכל כזית מאתה מהן ואינו יודע מאיזו היא: [5] הבא לא אתחזק איסורא קודם שחיטה שישיבת קוץ: [6] אינו מרחיב אלא לצד הראש הוא: [7] כשמואל והרי בנקב: [8] דקי"ל טעה בדבר משנה חוזר ומשתרי בשר באכילה והא דבר משנה מפורשת היא: [9] מוקמי' לה בחזקת מה שהיתה קודם שזרק גט לערוה והכא נמי: [10] לעזרה בדבר משנה חוזר הוא דהא לא:

רבינו גרשום

לספק דרוסה כלומר דריסה כמין טיפה של דם והוושט אדום ולא מינכרא דם של דריסה: ולא היא רבה לחדודי לאביי כו' כלומר רבה לא בדקיה מבחוץ אלא בשביל אביי אם יאמר לו שום דבר: ישב לה קוץ בוושט. כלומר נעץ לה קוץ בוושט כשרה אין חוששין שמא הבריא כלומר שמא נקב לשון ובריא אותם בחרבותם: אלמא קסבר עולא אין חוששין לספק דרוסה. שהבא מיקל בספק דרוסה: אלא התם הילכתא גמירי לה מסוטה מה סוטה רשות היחיד וכו': וקאמר נמצא איתמר כלומר לא איתמר ישב לה קוץ בוושט אלא נמצאת בוושט ולא נעץ בו: כל שחותכו ומרחיב זהו תורבץ הוושט כו' קרוב לבית הבליעה: והא שמואל ברובו (קאמר). כלומר וזה לא היה ברובו דלא הוה בתורבץ הוושט אלא התחלה דשחיטה וזהו משהו. תורא בין לרב בין לשמואל מישרא שרי. כלומר לרב שרי אע"ג דאמר רב תורבץ הוושט שניקב במשהו לדבריו מי ששוחט בתורבץ הוושט לאו חשוב נקב דהוא מקום שחיטה קאמר ולשמואל דאמר לאו מקום שחיטה הוא סבר דאין הבהמה פסולה עד שניקב ברובו והא לאו ברובו הוא דלא הויא בתורבץ הוושט אלא אתחלתא דשחיטה. זילו ואמרו לבריה דרב יוסף בר חמא כו' זהו רבא:

הגהות הב"ח

(א) גב' הם איתחזק איסורא הבא לא אתחזק איסורא ומאי שנא:

לעזי רש"י

דדיי"ם [ריידי"ש]. קשה, נוקשה.
רטיי"ט [ריטיי"ט]. מתכווץ, מכווץ.

מוסף רש"י

לחדודי לאביי. שקיב לו מה שהשיב [ברכות נב:]. אין חוששין שמא הבריא. שמא ניקב הוושט, הואיל ואין הנקב נראה [הפרדס עמ' קלט]. מהשוחט בסכין ונמצאת פגומה. ויודע הוא שכשחתכו נדק קודם שחיטה והיתה יפה, אבל לא נדק אחר שחיטה מיד [לעיל ל.]. חיוי ברייתא. רועות באפר, ואמרי לה בריאתא כריאות ומעות [לקמן מז.]. מקולי ב"ש ומקולי ב"ה רשע. בעורוכין [ז.] מפרש לה בתחלוקת אחת שם מקום שיטין בה דברי ב"ה לקולן, ויש מקום שנוטין בה דברי ב"ש לקולן, כגון המה חברון בשדה אלא שעמה בלבד ב"ש אומרים כ' תולעות וב"ה מחמירין בה ומקילין לענין טומאה לומר שבין שהקרה תולעת אחת אינה מטמאה, והאומה בו קולי ב"ש ומקולי ב"ה השב, שהרי דברי סותרין זה את זה מדי לקולן, והאומה בחומרי מיהם בסול בחשך הולך הוא, שאינו יודע לבחין על מי לממין, אבל כל מחלוקות שהקילו אלו בזו ואלו בזו, אין כאן לא מעשה רשע ולא מעשה סכלות, דס"ל בהא בב"ש ובהא בב"ה [ריה"ו].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com